

SZÉKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGYESTARTALMU KÖZLÖNY.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS

NAGY-KÖZ ELEJE.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr., és minden beiktatásért külön 30 kr. o. é. belyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.

Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz., és J. Haasenstien és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton, reggel, NAGY FÉLIVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre 1 frt 30 kr.
Félévre 2 „ 50 „

A debreczeni határozat és az ellenzék.

II.

Szokás a mi ellenzékünket, szélbal, balközép s ritkábban baljobb csoportulatok szerint osztályozni. Sokat törjük rajta fejünket: hogy ugyan mik lehetnek azon jellemző vonások, melyek e pártszínezeteket egymástól elkülönítik: még eddig nem tudtuk feltalálni azon prismát, mely az egységes baloldalt ily különböző színekre osztani képes lehetne. Ki a baloldal országgyűlési viselt dolgaira visszaemlékezik, nem láthatja alapját e megkülönböztetésnek; hiszen minden lényeges kérdésben kompakt egyetértéssel egy nézetet voltak, együtt szavaztak. Még a Horváth Boldizsár ellen elkövetett attentatban sem voltak megoszolva.

Az ellenzéki sajtó fő fő közlönyeiben sem látjuk alapját e megkülönböztetésnek: ugyanazon törekvések lebegnek szemeik előtt; ugyanazon vágyak és ohajtások lelkesítik. Nem látunk más különbséget, mint, hogy az „Ellenőr“ elmésebben, a „M. Ujság“ lármásabban, a „Hon., — kivált ha Ludvig veszi által a főzőkanalat — unalmasabban tárlja fel olvasóinak ugyanazon baloldali eledeleket. Valódi csókos barátságban élnek egymással. Csupán a boldog emlékeztető „Hazánk“-at láttuk egy párszor fenyegető állásban a „M. Ujság“-gal szemben, hanem ez is hasonlított a cigányverekedéshez: az ember azt hinné, hogy itt mindjárt ember halál lesz, a felemelt kar azonban nem ütésre, de simogatásra hanyatlik le. Hamar visszafort a barátság.

Csupán egy kérdéstről hittük, hogy képes lesz az ellenzék e solidaritását elébb utóbb megtörni: s ez a hazai nevelésügy kérdése. Számos adatok fekszenek előttünk, melyekből határozottan kitűnik: hogy ezen kérdésben nem lehetnek ugyanazon nézetet a baloldal férfai. Tisza Kálmán számos követőivel a vallásfelekezeti autonomia mellett kardoskodik, abból egy hajsza nyit sem akar engedni. Schwarz Gyula nevelésügyünket a hazai parlament kezében ohajtja látni, felekezeti iskolák helyett nemzeti tanodákat kíván szerveztetni. Közelebből még Csiki Sándor is

Egerben kénytelen volt a népiskolai törvény védelmére kelni a papok által felbujtogatott és a felekezeti iskolák mellett buzgolkodó csoporttal szemben. Az ellenzéki sajtó minden jelentékenyebb közlönye a köziskolák érdekét igyekszik előmozdítani a felekezeti iskolák rovására. Ugy hisszük elégséges adatok annak bebizonyítására: hogy a nevelésügy kérdésében a baloldal titkon két pártra van szakadva. S a vaj mégsem akar elválni a savótól.

Epen egy hónapja a debreczeni híres határozat kelésének, mely nem egyéb, mint egy kis hadizenet a népnevelési törvénynek. A jobboldali sajtó kimondta rá a kárhóztató ítéletet: a baloldali közlönyök hallgatnak, sem pro, sem contra nem mernek nyilatkozni. Megrónak egyes lelkészt, — ki a köziskolák ellen szegül: hanem annyi erkölcsi bátorságuk nincs, hogy Tisza Kálmánnak, ki a debreczeni határozatot sugalmazta, szemébe mondják: e kérdésben nem lehetünk vele egy véleményen, nem követhetjük zászlódat! Hogy is lehetne a baloldal egyik nagyvezérét, ki egy egész superintendenciával neveli a baloldal contingensét, ilyes valamivel megszomorítani. Védelmére pedig nem kelhetnek, ha csak önmeggyőződésükkel ellentétbe jönni nem akarnak.

Íme ez magyarázata az ellenzéki lapok néma hallgatásának.

A mi „M. Polgár“-unk sokkal élelmesebb, kitalálta a módját annak, hogy a kecske is jól lakjék, a káposzta is megmaradjon. — Daczára annak, hogy a hazai nevelésügyben nincsen a felekezetieskedés álláspontján: módot talált arra, hogy hasábjain Catonak a debreczeni határozat védelmére készített cikke megjelenhessen: aláírta, hogy a „M. P.“ e kérdésben nem foglal el pártállást. Kár lett volna e cikknek a „M. Polgár“-ból kimaradni, miután oly nagy baloldali szagja van; az érdemes szerkesztőség már csak azon passusáért is beleszerethetett, melyben a népiskolák felügyelőit „tanzsándár“-oknak nevezi.

E cikk egyéb érdemeiről más alkalommal.

Mentovich F.

Falusi beszélgetések.

Csitt-Szentivány, aug. vége.

(Folytatás és vége.)

Jól van, jól, édes curator uram! de pihenjen egy kicsit, hiszen ugy neki tűzött, hogy egészen kiizzadt bele. Aztán meg azt is gondolja meg, hogy még nem minden magyar megromlott erkölcsű, s meg aztán, hogy valamint ezelőtt sem volt, úgy ezután sem lesz mindig így. Az idők, körülmények, jó törvények keletkezése és alkalmazása stb. megtermendik e tekintetben is jó gyümölcsüket. Az 1849. utáni zsarnok kormányának épen ezéja volt a nép erkölcsének megrontása, hogy annak tudatlanságát és erkölcsi telenségét egy felsőbb ezélnak, a nép elnyomásának és rabságban tartásának eszközeül használja. Igen, de hála Istennek! megváltoztak a viszonyok. Más világ, más kormány van ma. Ma egy, legjobb akaratu honfiakból alkotott, magyar kormány intézi hazánk és nemzetünk sorsát. A mellett országgyűlésünk minden évben összeül. S a mi rosszat az idő és „rosz“ emberek létrehozta, majd jó kormány és bölcs országgyűlés lassankint kiirtván, jót ültetnek helyébe.

Biztasson csak, tiszt. uram! biztasson örökre. Hiszem én, hogy eljő valaha a földre is Istennek országa, s meglesz az ő akaratja e földön is, mint megvan mennyben, azaz: a szeretet munkáinak és Isten akaratjának, a jónak, szépnek és igaznak, cselekvése által valóságos Isten országává változnak az emberi társaságok, hiszen azt kéri millió meg millió szív minden nap (bár mindenki szívből ne csak szájjal kérné! akkor hamar eljőne, vagy eddig rég eljött volna); hanem épen az fáj, hogy a fenn elősorolt bűnök az ellenkező felé sodorják nemzetünket. Mikor a deputatus urak közt is találkozik olyan, a ki az igazságügyminisztert is hamissággal, sőt gyilkossággal meri káromolni, a legigazságtalabbul: akkor mit remélünk, honnan várjuk a jót? Csak az a jó, hogy azaz Irányzó ur rosszszul irányzott, mert más helyett magát találta.

Nem Irányzó, hanem Irányi ur, curator uram!

Az a, hogy a tatár hordja el a nevét, be furcsa! De vajjon hogy is vitté rá a lelke?

Hagyjon békét annak már, curator uram! eleget olvastunk arról az ujságokból. Hanem hát vagyon-e még egyéb mondani valója?

Van ugyan nekem, még pedig az, hogy írja meg, tiszt. uram, annak a jó és bölcs igazságügyminiszter urnak, meg a t. deputatus urnak, hogy mikor még összegyűlnek az ország-házba, akkor a vallástalanok, templomot nem gyakorló, házasságtörők, fajtalanok, kicsapongók, részegesek, és Istenkáromlók ellen hozzanak, csináljanak legszigorubb törvényeket; mert az említett bűnök lévén magvai a többi társadalmi bűnöknek: azoknak jó és szigoru törvények általi kiirtása ép oly, sőt még inkább és előbb, szükséges, mint emezeké.

Igen, curator uram! de arra nézve van már törvény alkotva még a múlt évről: a népnevelési törvény. Ugy hiszem, hogy az lassankint életbe léptetve, meghozza a kívánt jó eredményt.

Jaj! édes t. uram! ez a rendbeli ember, mind kihál s tán még a második és harmadik is, míg ama törvény az általam felhozott bűnök kiirtja.

A rossz nem is vesz ki oly hamar, curator

uram! de lassankint még is csak pusztulni fog, és gyarapodik a jó. Hanem az eféle törvényjavaslat készítése nem is az igazságügy, hanem a vallásügy miniszter urhoz tartozik, a ki készítette a népnevelési törvényjavaslatot is.

Ugy hát írjon t. uram a vallásügyminiszter urhoz, mert az bizonyosan vallásos ember, különben nem tették volna vallásügyi miniszternek.

Előre tudom, mi lenne rá a válasz, curator uram!

Ugyan mi? tiszt. uram!

Hát csak az, curator uram! hogy miután a törvény megrendelte minden iskola köteles gyermek tanítását, s miután az iskolákban a vallástanítás fennhagyatott az egyházi szolgák számára: mi belső emberekül tanítsuk úgy az iskolában a gyermekeket, hogy onnan kikelve, erkölcsös, vallásos, jó embereké váljanak.

Ott bizony taníthatják akárhogy, édes tiszt. uram! akár az egész bibliát a fejébe rághatják, és mondhatnak akármennyi jot és szépet az Istenadának, ha othonn szüleiéktől s nagyobb testvéreiktől és az utcán s mezőn másoktól ellenkezőt látnak, hallanak és tanulnak. Egy rossz példa elront száz jó szót, egy hitvány emberek társaságában töltött óra, száz iskolában töltött órát. A szó von, a példa ragad. Kivált gyermeknél a gyakorlat, a tapasztalat, a fővezető. Jól tudom ezt magamról, gyermekeimről és másokról. A szülei ház a gyermek erkölcsének legelső és legfőbb iskolája, azután jó a külvilágé, s csak utoljára az egyházé. S a három közül bizonyára nem az egyház iskolája a legerősebb. A külvilág iskolája gyakran még a más kettőnek együttes munkáját is megszegyeníti... Ezért, az erkölcs javítását, ha célt akarunk érni, nem csak az egyház iskolájában, a legkisebbikben, kell megkezdeni, hanem meg kell azt kezdeni, még pedig ugyan jó móddal, mind a három iskolában egyszerre. Erre nézve, egyéb hasznos és célszerű szelid utakon s módokon kívül, véleményem szerint, mulhatlanul szükség van oly országos törvényre is, mely a szép szónak nem engedőt, vagy arra még nem is hallgatót, külső erővel is visszatartsa minden oly cselekvénytől és szólástól, melyek az illedelmét, vallásosságot és közerkölcsiséget sértik s botrányos vagy rossz példának szolgálhatnak. Tehát nem csak a tolvajok, csallók, rablók, gyilkosok s több efélék ellen, hanem a részegesek, trágárbeszédűek, templomkerülők, kicsapongók, vallástalanok, istenkáromlók ellen is szigorú törvényhozás és alkalmazás lenne okvetlenül szükséges; természetesen úgy, hogy az előjárók és hivatalnokok a törvény áthágásáért kétszeresen bünhődjenek; mert: „ha a só megízeltlenül, mivel sózatik meg?“ „ha szemed megromol, egész tested homályos leszén,“ stb. stb.

TÁRCZA.

Uti képek.

Az utas ha előtte addig ismeretlen tájokon, vidékeken jár, a minden lépten-nyomon fölmerülő tárgyak tarkasága annyira lekötí szemlélődő figyelmét, hogy attól még a jótékony álom karjai közt sem tud megválni, — noha az alvásra vajmi kevés idő marad a fölünk sok tekintetben nem függő utazási körülmények viszonyai miatt. — Ezért nem veheti senki rossz neven, ha e becses lapok korlátolt tere, de legfőleg korlátolt időm miatt, amugy sebes röptében vázoló képeimet. Nem keres azokban mást, mint, melyeket az első benyomás fest s az egy pár percnyi idő sietve papírra tesz.

M.-Vásárhelyről aug. 28-án indultam ki, két barátom társaságában az ottani egyik méregdrága fiakeren. Utunk két szélét az erdőszéri kukoricza szegélyezte, melyhez képest az alföldi, stíriai s krainai a leggyarabbb nyomorék növénynek tűnik fel: azzá tette a hosszú szárazság. Így van ez a többi gabna félékkel is, kivéve Muraközt, a Murva és Dráva szép folyóktól öntözött ez egyiptomi-kövérsgű vidéket, hol minden oly dúsán diszlik, mint a Maros mentén ez időn. E nemde jó hír az erdélyi emberre nézve, kinek a gabonán kívül vajmi kevese van egyéb. Ez egyedüli pénzforrása. Eddig szép állatai híre-

Igy, de csak is így jobbulhat meg a köz-erkölcsiség, tiszt. uram!

Hagyja el már, curator uram! annyit monddott, hogy már estve is van, maradjon máskorra is valami.

De marad. édes tiszt. uram! mert, ha Isten megtart békében, azt az eklészia malma dolgát is meg akarom kérdeni mentől hamarabb tiszt. uramtól apróról apróra, mert oda tenni ugyan csak elhallgattak vele, hiába írták gróf Péchy ő exelenciája még múlt évi november 4-én és a Flsgs kir. főkörmányszék folyó évi márczius 27-én, hogy rövid időn határozni fognak róla, mert még eddig sehol semmi eredményt sem tapasztaltunk.

Ne busuljon, curator uram! biztos kilátásom van, hogy nemsokára a legjobb hirt mondhatom e malom dolgában is. Addig is: béke velünk!

közi Szentiványi.

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. A francia lapok tudósításai a császár állapotát illetőleg, nagyon különbözök, s változatosak. Ha egyik jobbrafordultáról értesít, a másik tamaskodik; ha ma reménnyel beszélnek, rövid idő alatt bizonyosan bekövetkező felüdüléséről, holnap már csüggesztő reménytelenségbe esnek, s erősítik, hogy a beteg császár nem ér több kakuk szót. Az egészből annyi igaz: hogy a császárnak álmatlan éjjelei vannak, nagyon elgyengült, s kifáradott. Harci-dicsőség-sóvár népének nem harcias fejedelme többé.

Más országban az államfő ilyes betegsége nem okoz oly mélyreható izgalmat, s más alkalmakkal itt sem okozott. „A király meghalt-at, éljen a király követte“ erőszakos rázkodás nélkül. Franciaországban most, midőn ép átalakulását éli, minden másképp van. A senatusnak, miniszteriumnak kevés vagy talán semmi tekintélye, a császárnét kevésbé kedvelik; a követeket összehívják majd, ha tetszeni fog. Ilyen formán alaposnak látszik igen sokaknak felfogása, melynélfogva a jelen viszonyokban a kezdő felbontás jeleit látják. Mikor fog bekövetkezni a válság? S vajjon, ha bekövetkezett, diadalmasan kerül-e ki a fiatal dynasztia, rombolás axjából? Ez a még eddig megfeythetlen kérdés.

Ezen közben, a senatus, mint előre is lehetett látni, bevégezte, mi végett összehívta volt; az előterjesztett senatus consultumot elfogadta. Nagy viták épen nem voltak. Miután a senatus megtette kötelességét, elnapoltatott. Most már a törvényhozótest összehívása következne, melynek ideje még nincs kitűzve.

OROSZORSZÁG. Itt is beteg a császár.

sek és keresettek voltak: ma nagyon leszállt, mind hire, mind ára. Na, de közeledik a vasut; újabb és gyorsabb mozgásra indítja a szorgalmat, s könnyebb irányba hajtja a szunnyadt erőket. E tekintetben lehetetlen nem észlelnünk Ludason a körültekintőbb ész ügyességét. — A szorgalom kiváló példájaul tűnnek fel az utas előtt a hadrévi, Szilvási és Miksa-féle jól berendezett gazdasági birtokok s nemes fajú szőlők, szintugy az enyedi ev. ref. iskola mintaszerű gazdaszata s nagy hirben álló szőlőhegye, mihez oly szépen társul a csombordi fáradhatlan szorgalmu báróé is. De ha a pezsdülő élet ez újabb rugalmasságán felörvendünk, nem kerülhetjük ki a bánatot, mit Enyed látása most is bőven nyújt. ... ott az áldozatok sirja! a kegyeletes szeretet most emel oda méltó emléket, hadd lássa az utókor, mit és mennyit szenvedett a szegény Enyed, az átkos félreértés és vezettetés bosszu dühe alatt. De ne törjük fel a hegedni indult sebeket, hisz szembe van vele a tudományok csarnoka, melyben az élet diadalmaskodik a halál romboló hatalmán — és a szellem a pokoli önérdék gyáva vérengzésén.

Még egy pár óra és a sovány, lassu gebéket, mint ócska portékát, félretesszük, hogy a gőz villámsebességét vegyük igénybe. Fehérvárt egy napig mullattunk, melyet habár hosszasan laktunk, mégis látására mindannyiszor felreze-nünk; hisz nemzeti dicsőségünk helye ez: itt és környékén ezer csatát vívott a magyar, és itt törték össze rabigát Hunyadnak karjai. ... Sir-

Közelebből Pétervárott annyira nyugtalanító hírek terjedtek el a czár egészségi állapotáról, hogy halála hírére is vártak. Azt is rehesgették, hogy a czár urvaesora alkalmával megmérgezték volna. Még eddigelő nem bizonyos.

ROMÁNIA. A fejedelem a kamarákat összehívta, melyek fejedelmi üzenettel e hó 6-án meg is nyitattak, jelentette, kedvezően történt fogadtatását Livádiában; s egyszersmind elutazását, melynek célja: látogatást tenni a védhatalmaknál. Pesti lapok szerint: e hó 10-én érkezett meg a pesti indóházba, hol reggelizvén Bécsbe utazott.

Azon követválasztási zavar miatt, melyet Candiano Popescu folyó év apr. 7-én a veresek rovására Ploesten elkövetett, folyó hó elsején a ploesti törvényszék által hat börtönre, és öt évi politikai jogainak elvesztésére ítéltetett.

POROSZORSZÁG. Berlii lapok jelentik, hogy Bismarck gróf Varzinból, Stettinbe érkezett. Ezzel szemben a stettini újság azt hiszi, hogy Bismarck gróf a stettini ünnepélyen, melyet az odaérkezett király tiszteletére rendeztek, rosszullete miatt, nem jelent meg. Mind két hírrel szemben, a berlii hivatalos újság azt írja, hogy Bismarck gr. nem volt Stettinben, mert az ott lefolyt ünnepélyek lehető izgalmai által nem akarta pihenési kuráját megzavartatni. Különben pedig a betegségről indított hírek alaptalanok.

SPANYOLORSZÁG. A Carlita lázadás alkalmával, a kormány felszólította a püspököket, hogy nyuljanak szigorú rendszabályokhoz azon papok ellen, kik a lázadókkal egyesültek. Többen visszautasítólag feleltek. A hivatalos lap most készül közzé tenni, a kormány határozatát e püspököket illetőleg. Mint hírlík 3 a legfelsőbb törvényszék elibe állíttatik; 15 az államtanács elibe: 40-en, kik teljesítették a kormány felhívását, elismerő levelet fognak kapni. Különben mostanság ismét a trónjelöltekkel foglalkozik a közvélemény, s a legkalandosabb számítások vannak napi renden.

Meghívás.

a németnyelv magántanulására.*)

Már gyakran és több oldalról nyilvánult, előttem is, szülők, nevelők és növendékek részéről azon ohajtás: vajha tisztán magyar városunkban léteznék vagy létesülne egy oly közeg, mely által a serdülő ifjúság a németnyelvnek az eddiginél teljesebb birtokába juthatna.

*) Melegen ajánljuk e meghívást a szülők és gyámok figyelmébe, annyival inkább, mivel egy szakavatott magán németnyelv-tanító hiányát eddig fájdalmasan nélkülözte városunk.

Szerk.

mezeje ez annyi nemzetnek; porát tapodjuk a világ-verő romaiaknak; és a ki megbirkozott az idők terhes viharával?! — az a magyar, ki megfogya bár, de jobb időket remélve, el hagyományos szent helyén.

Vendégszerető házigazdánk — Erdély püspökétől búcsút véve, aug. 30-án vasutra szálltunk, mely pont 1/2 5-re reggel ifjúi hévvel ragadtott a tündér-igézetű Maros völgyén Magyarhon felé, melynek látásán méginkább gyönyörködtünk volna, ha e vonalon a menetdíjt egészen nem fizetjük — Aradig. Társaságunk igen kedves volt; azaz tette egyik orvos társunk ki a vizgyógyászatról legélesebb elmével értekezett, természetesen nem hiányzott abból a kedély emelő humor is. — Meglepett Radna és Lipa gyönyörű fekvésével; — szomorú történelmét nem kell emlegetnem. Látterünkbe esett Világos is, ez újabb Mohácsa a magyarnak. Nem számítjuk itt a csatatér áldozatait, mint amannál; mivel itt ... tudja a többi mindenki! ... Én nem tudom, de engem a pusztá nem vonz; inkább szeretem én Erdély bérceit, völgyeit futó folyói s erdei üde patakjaival, mint e beláthatlan rónaságot, melyen a szem nyugpontot nem talál. Ily esetben jólesik, ha az egykedvű nézésből valami esetleg fölver. Ilyen volt Csabánál, hogy az állomási helyet roppant sokaságú nép foglalta el. Vitték a régi katonákat az új fegyver kezelésének betanítására. Volt sirás-rivás. Elűt a szokása a székelynek e tótajku néptől; az lármázva indul, ez kétségbeesetten tördeli kezeit s bána-

VEGYES.

Főlöszlegesen volna ezen ohajtásnak mély indokoltaságát részletesen mutogatni; mindnyájan tudjuk, s minél tovább minden lépten nyomon éreznünk kell: mikép a mai társadalomban, s az előttünk megnyílt világ-közlekedéssel szemben, az idegen nyelvek tudása kell, hogy képezze a legtöbb pályán szellemi, kereseti tökének egyik főbb részét. Nekünk magyaroknak pedig különösen a németnyelvre van legközvetlenebb szükségünk.

A fennírtett közohajtásról indítatva, s a több oldalról vett biztatástól bátorítva, elhatároztam tehát folyó évi október 1-ső napjától a németnyelvből egy magán-tanfolyamot nyitni a következő terv szerint:

1. A teljes tanfolyam két iskolai évre (20 óra) terjed. Az első évfolyamra felvétetnek a kezdők, azaz olyanok, kik csupán olvasni és írni tudnak németül; a második évfolyamot hallgathatják pedig azok, kik a németnyelvből akár közéleti gyakorlat, akár nyelvtanulást utján — már több előismerettel bírnak, értve olvasnak, fordítanak stb.

Tizenkét éven alóli gyermekek föl nem vétetnek.

2. Mindkét évfolyam október 1-én egyszerre nyílik meg; tanórák kivéve szombatot és az ünnepnapokat — mindennap lesznek s idejük a tanfolyam megalakulásakor a jelentkezőkkel közös tanácskozás utján fog meghatározatni, s a tanhelyiség is ugyanezzel fog közzététetni.

3. A tanmód saját rendszerem szerint (rokonosan az elismert Ahn-féle rendszerhez) főleg gyakorlati; az előadási nyelv — a mennyiben csak lehetséges: a német. Általán minden törekvésem oda fog irányulni: hogy a hallgatók az ohajtott nyelvnek nem annyira szépirodalmi, mint inkább a gyakorlati életben és további komolyabb tudományok megszerzésére szükséges állományát tegyék magukévá.

4. Jelentkezéseket elfogadok okt. 1-ig naponta délutáni órákban szálláson Szt-György-utca Göcking ház 1267. sz. a.

Az előre fizetendő havi tandíj az első évfolyamban, és ha legalább 20 hallgató jelentkez: 2 frt o. é.; 20-nál kevesebb hallgató mellett pedig 3 frt o. é. A második évfolyamban 20 hallgató mellett 4 frt és 20-on alól 5 frt oszt. ért.

A midőn jelen vállalkozásom által városunkban egy érezhető hiányt kívánok legjobb erőm szerint pótolni, honfiai tisztelettel ajánlom azt polgártársaim s különösen a n. t. szülők, egyházi előljáróságok, tanárikarok és nevelők szíves pártfogásába.

M.-Vásárhelyt, 1869. szept. 7-én.

Rápolty Károly,

takarékpénztári könyvvezető.

tosan jajong: főleg a síró nők, oly keservesen búcsuztak, milyenről fogalmam alig volt. ...

Az nap esti 9-re Pestre érkeztünk s tigrisek lettünk, a mennyiben a „Tigris“-be szállottunk. Másnap bejártuk az ikervárost. — Rég nem láttam, azóta egészen megifjult, megszépült és épült; de ha ez magyar város: akkor Szeben is az. Egész nap nem hallottam az utcákon egyetlen magyar szót: német ott a szó, német a viselet, német a szokás. Hol a nemzeti genius itt? Könnyebben meglehet élni a magyar nyelvvel Triest- és Fiumébe, mint itt. Ott a gyűpontja a magyar tudományosságnak és hírlapirodalomnak, — de minden kívánt eredmény nélkül: nem elég erős szép nyelvünk terjesztésére. Sok oka lehet ennek, mit ezuttal nem vizsgállok. Elég az, hogy 60-ban Pest-Buda magyar volt beszédben és ruházatban, ma mikor miniszteriuma van, minden egyéb, de nem magyar. Tudom, hogy ez nagy szó, s ép ezért az ellenezéssel, ha valakinek, úgy nekem legjobban esnék. Jobb szerettem innét távozni a tözsgyökeres magyarföld felé, hol ur és földmives viseletben és nyelvben egyről-egyig magyar, s a megtelepült idegen összeolvadt érzésben is e föld őslakójával. Menjünk váltsunk jegyet.

II.

Sept. 1-én a budai indóházat annyian leptük meg, hogy az illető vasuti hivatalnokok már-már kétségkednek, ha vajjon egyszerre mindannyian elindulhatnak-e? sokan e miatt visz-

* **Marosszék központi bizottmánya** e hó 13-án tartott ülésében az alsó-kerületi követválasztása napjaul sept. 27 és 28-át tűzte ki.

* **Vidékünk izraelitáinak** kerületi elnökül a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur, az izraelita kongresszus most szentesített határozmányai értelmében, Horovitz Sámuel polgártársunkat nevezte ki.

* **Ő felsége a király** e hó vége felé a fővárosba jő. Ő felségével több főherceg is lejö, továbbá a császári és királyi udvar körül tartózkodó külföldi vendégek, s az udvari személyzet nagy része. Az udvar a fővárcsóból, Gödöllőre fog rándulni; sőt Bécsből talán egyenesen oda megy le, miután Gödöllőn nagybbszerű vadászatok fognak rendeztetni. E vadászatokat megelőzőleg ő felsége a királyné is Gödöllőre fog menni, a csász. s kir. gyermekekkel, hol az ősz egy részét töltendik.

* **A horvát bán beigtatása** nagy ünnepélyességgel történt. Rauch báró délutáni 4 óra tájt érkezett a városba, hol Bogovich főispán üdvözlő beszéddel fogadta. A nagy néptömeg hangos éljenekbe tört ki. A bevonulás igen fényes volt. Elöl Vojkffy gróf lovagolt egy csapat honvéd dzsídással, utána a zágrábi banderium, ezt követék a küldöttségek és a miniszterek. Soics püspök közvetlen a bán hintója előtt ment, a bán fogata elé négy fehér ló volt fogva, melyeket egy-egy fegyvernök vezetett. A bán fényes magyar öltözetben volt, fehér attillában, kék dolmányban és vörös nadragban. A városban a helyettes polgármester üdvözlé; öt óra után ért palotájába, hol a felállított zenekarok a hymnust játszták. Este fáklásmenet volt rendezve s az egész város fényesen volt kivilágítva.

* **A vallástügyi miniszter** erdélyi útját a „M. P.“ kétségbe vonta; a hivatalos lap alaptalannak nyilváníta e kétséget, mert ő nm. — ha valami közbe nem jön — már a legközelebbi héten utra kél. Hozza isten, kivált a kolozsvári egyetem érdekében.

* **Graeff tábornok**, az erdély-részi honvédség parancsnoka, a honvédek kolozsvári bevonulása alkalmából a városi hatósághoz a következő átiratot intézé: „T. cz. szab. kir. városi közönség! Tekintetes Polgármester ur! A midőn sz. k. Kolozsvár városa t. cz. polgárai a tegnapi bevonulási napon nem csak szívesen fogadták honvédeinket, de a hazafiasság és rokonérzet legnagyobb lelkesedésével üdvözlötték; nem kések, nem keshetek ezen erőre vezéröl ünnepélyes fogadtatásért, melyben honvédeink részesítették, Kolozsvár városa t. cz. közönségének az összes honvédség és magam nevében — kiemelve a tkts polgármester ur és tanácsosainak ez érdeklben tett folytonos és fáradhatatlan munkásságát — köszönetet nyilvánítani, felkérve ezutánra is az

szamaradtak a másnapi vonatra, egyetlen egy üres hely nem maradt, pedig jó hosszúra nyult a vonat; és e szám kevés kivétellel Fiumébe készült. Lassankint azonban gyérülni kezdettünk. Sokan kiszálltak Siófoknál megnézendők a Balaton vidékét s másnap indulni tovább. Mások Pragerhoffnál maradtak le a nappali vonatra, mások megint Cilibe, hogy kipihenjék magukat s más nap az adelsbergi híres barlangot megnézzék. E kimaradás által nagyon kényelmes lett a bennmaradtak helyzete, mi annál kedvesebb volt, mert a magyarföldet elhagyva, folytonosan sivitott a hideg szél s csurgott az eső másnap reggelig.

Aradtól pestig a 2-ik helynek leszállított ára volt 5 frt 40 kr. Pestől triestig 13 frt 63 kr. Triestől fiuméig a tengeren 3 frt; szárazon társaskocsin szintén 3 frt.

Budáról a vonat kissé megkésve, 8 óra kor reggel indult. E vonalon az erdélyi ember jól érzi magát. Látja a budai hegy lánczolatán a gondosan mivelt szőlőtáblákat, a gyümölcs csoportozatok közül kikandikáló fehér oldalú csinos házikókat. Meglepő látványt nyújt a Duna ölen hintázó Csepelsziget sűrű falvaival. S minél tovább haladunk annál érdekesebben pihen szemünk az ültetett ákácz erdőkön, mint a milyen a Battyániak 40 ezernél több holdra menő birtokán. A páratlan szépségű Balaton tava, melynek hosszában három óráig utaztunk, kitünő szép panorámát tár fel. Csobáncz, Tatika, Szig-

egész t. cz. közönséget e nagy horderejű ügynek további lelkes támogatására, hogy ez által lelkesítette, honvédeinkből igazi honvédek válhasanak. Kolozsvárt, sept. 7. 1869.

* **Érdekes napló.** Gr. Gyulay Lajos hagyatékában a többi közt egy napló is találtatott, mely a költő Döbrentei Gáboré volt, mely 1809-től 1819. vezetettett s az akkori erdélyi viszonyok fölül igen érdekes fölvilágosítást adnak. Döbrentei Gr. Gyulai Lajosnak nevelője volt, s említett években Erdély irodalmi mozgalmaiban tevékeny részt vett. Az ő befolyásának és tevékenységének tulajdonítható, hogy az erdélyi főurak, anyanyelvükhez époly hívek maradtak, mint Magyarország főurai.

* **A horvát bánnak adott ajándék.** A bánnak ünnepélyes beiktatása alkalmával egy nagy művészettel készített buzogányt adtak ajándokul. Policzer és fia készítették Bécsben. A buzogányt Inkey Nándor cs. k. kamarás nyújtotta át. E fegyver 2 láb 3 hüvelyk hosszúságú, briliántokkal, smaragdokkal, rubinokkal, türkizekkel és gyöngyökkel kirrakott, vastagon aranyozott ezüst, gombja 6 hüvelyk szélességű, gazdag diszítésű, s gyönyörű metszvény látszik rajta, a magyar Leonidás, a szigetvári vértanu, Horvát-Dalmátország és Szlavonia bánjának hősi halálát ábrázoló. Ott látható Juranics Miklós is, a magasra emelt magyar zászlóval, melynek egyik oldalán sz. Mária Magyarország védasszonya, másikan a magyar czimer látható. Ott van még Alapi, Zrinyi hű barátja, Zrinyi Ilona gyermekével, a mint a hazának, királynak és vallásnak hűséget esküsznek a szigetvári kirohanás előtt. Az arczképek mind élethű képek után vannak metszve. A csigavonal menetű metszvény a szigetvári kirohanást a törökökkel vívott elkeseredett harcot. Szuleimant s az emlékezetes ostrom lefolyását ábrázolja a történeti adatok nyomán. Horvát-Szlavon- és Dalmátország czimerei művészi zománczműben láthatók a fegyver legfelsőbb részén.

Bécsi börzei árkelet.

(1869. sept. 13-án.)

5% metalliques	59.40
5% nemzeti kölcsön	68.—
1860 államkölcsön	92.28
Bankrészvénny	723.—
Hitelrészvénny	253.—
London	121.60
Ezüst	120.—
Arany	5.87
Erd. földt. ment. kötvénny	74.

liget, mint még annyi tündérhegyek fürödtek a Balaton kékes hullámaiban. Mindannyia a regék eldoradoja, miket oly szépen megénekelt Kisfaludi. E varázskört emelte Székesfehérvár, mely mintegy mátka gyűrűt hordja önértetes szép multján a „Királydobot“, hol a szabad ég alatt koronáztattak királyaink. Amott Veszprém csalogat kies fekvésével. Emitt a Muraköz simul a legszebb tricolorunkba. Szép és gazdag vidék ez; nem csoda, ha a horvátok körömszakadtáig fogontoztak belé. Főn a szép Stiria hullámszerű, hegyeivel s bájós völgyeivel. Minden kiálló csúcs templomot emel, s minden völgy-kebel, csinos falvat ringat. Nincs egy talpalattayi földje; melyet a szorgalom ne uralna. Határait a haricska fűdi s az apró növésű kukorica. Földje négy hasábos szántásra borul, aztán mind kétfelől bárázda csikolja. Ily felosztásban részesül minden szántója. Sokat veszít ugyan ez által a terménnyiségéből gazdaszatilag; de aztán annál könnyebben hozzá fér az utolsó száliglani betakarításhoz. Nem lát itt az ember egyetlen szálacsakát a sarló, sem kasza alól kimaradni. Itt a székely is sokat tanulhatna, annál többet a mezősi oláh, ki után a böngésző kévéket gyűjthet s meseklyéket emelhet a szegény gazda keservire. E kis ország a szorgalom, csinosság és regényesség országa. (Folytatása köv.)

Balázs Antal.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

SZÁSZ BÉLA.

*

HIRDETMÉNYEK.

(70)

HIRDETÉS.

METH S.

legnagyobb vászon és fehérneműgyári raktára

Bécsben, Rothenthurmstrasse 29. sz. bátorkodik a t. cz. közönséget, azon igen előnyös alkalomra figyelmémet, melynél

fél becsárón

és biztosíték mellett hibátlan vászon és meglepő szép úri és női fehérneműt szerezhetni. A pamutnak előnyös beszerzése és olcsó munkacsoport következtében azon kellemes helyzetben van nevezett gyár jelenleg, (míg a készletart) hogy e tekintetben jutányos árú nézve, rendkívül nyújthat, mi a következő árjegyzékből is látható:

Vászon-árjegyzék:

- 1 db 30 rőfös fehérített vászon becsár 12—14 frtig, most csak 6—7 frt a legf.
 - 1 db 30 rőfös fehérített, jó kézziszövet vászon becsár 18—20 frtig, most csak 9—10 frt a legf.
 - 1 db 30 rőfös fehérített creas vászon becsár 16—18 frtig, most csak 8—9 frt a legf.
 - 1 db 30 rőfös jeles silézai vászon becsár 24—28 frtig, most csak 12—14 frt a legf.
 - 1 db 30 rőfös kitűnő rumburgi vászon 30—36 frtig, most csak 15—18 frt a legf.
 - 1 db 38 rőfös irlandi czérnavászon becsár 28—32 frtig, most csak 14—16 frt a legf.
 - 1 db 40 rőfös rumburgi czérnavászon becsár 30—36 frtig, most csak 15—18 frt a legf.
 - 1 db 46 rőfös tiszta fehér orosz lenvászon becsár 34—38 frtig, most csak 17—19 frt a legf.
 - 1 db 50 rőfös finom irlandi széles becsár 40—48 frtig, most csak 20—24 frt a legf.
 - 1 db 50 rőfös hollandi szövés legalkalmasabb úri ingekre becsár 52—60 frtig, most csak 26—30 frt a legf.
 - 1 db 50 rőfös brabanti szövés legfinomabb, legjobb és legtartósabb, ami csak létezik 60—80 frtig, most csak 30—40 frt a legf.
- Rendkívüli nagy választéka a legnehezebb rumburgi szövéseknek 24, 28, 30, 35, 40, 45, 50—60 frtért darabja, melyek azonban kétszer annyira becsülve vannak.
- 1 db 30 rőfös agy-kanavász mindenféle színekben csikosra és kockásra, becsár 14—18 frt, most csak 7—9 frt a legfinomabb.
 - 1 db 30 rőfös igen finom és tartós pamutszövetű atlaszgradli, becsár 18—24 frtig, most csak 9—12 f.
 - 1 db 80 rőfös angol shirting (chifon) igen finom, s oly tartós, mint a vászon, becsár 18—24 frt, most csak 9—12 frt.
 - 1 szegéskülű lepedő, 2 rőf széles, 3 rőf hosszú, csak 3 frt.
 - 1 szegéskülű lepedő 2 egy negy. 3 rőf széles, 3 rőf hosszú, m. cs. 3 f. 50 kr. 4 frtig a legf.
 - 1 damaszt asztalkészlet 6 személyre (1 asztalterítő hozzáillő 6 asztalkendővel) most csak 5, 6, 7, 8—10 frtig a legfinomabb.
 - 1 damaszt asztalkészlet, 12 személyre (1 asztalterítő, hozzáillő 12 asztalkendővel) most csak, 10, 12, 14, 16—20 frtig a legfinomabb.
 - 1 tuczat konyhatörő, most csak 2 frt 50 kr. 3 frtig.
 - 1 tuczat asztalkendő, vagy törölköző, különösen tartós, ára csak 4 frt 50 kr. 5, 6, 7, 8 frt a legf.
- Zsebkendő árjegyzéke.**
- 1 tuczat vászonzsebkendő, 1 frt 20 krtól 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 5, 6 frtig a legf.

4—12

- 1 tuczat nagy rumburgi vászonzsebkendő 3, 4, 5, 6, 7 frtig a legfin.
- 1 tuczat nagy rumburgi vászonzsebkendő, 3, 4, 5, 6—7 frtig a legfinomabb.
- 1 tuczat legfinomabb fehér francia batisztzsebkendők, ajour szegéssel, 8, 10, 12—18 frtig.
- 1 tuczat színes vászonzsebkendő burnóthasználok számára, igen finom és tartós, becsár 8—12 frt, megszerezhető 4—6 frtig a legfinomabb.
- 1 tuczat batist vászonzsebkendő, fehér vagy színes szegélyvel csak 5, 6, 7, 8, 9, 10 frtig a legfinomabb.

Férfi s hölgy fehérneműk árjegyzéke.

- 1 női ing jó vászonból 1 ft. 50 krtól 2 ft. a legfinomabb.
- 1 női ing kitűnő rumburgi vagy hollandi vászonból finom sziv-, vagy keresztalakú himzéssel, most csak 3, 3.50, 4, 5, ft a legfinomabb.
- 1 női ing, kitűnő rumburgi vagy irlandi vászonból, legelegánsabban elkészítve, (az ugynevezett Erzsébet császárné ingek) most csak 5, 6, 7, 8 frt a legfinomabb.
- 1 női éji felöltő (corsette) kitűnő szép, most csak 5, 6, 7 frt a legfinomabb.
- 1 Eugenia császárné-éji corsette diszes kiállítással, most csak 4, 5, 6, 7, 8 ft a legf.
- Női alszoknyák 100 különféle párisi minta szerint, ugy szintén a most általános kedvelt szegbe vágott szoknyák himzeve, varrott szegéssel, most csak 3, 4, 5, 6, 7, 8 frt a legfinomabb.
- Hölgy pongyolák a legfinomabb batisztból, valódi valencienné csipkével és csodaszép himzett betétekkel a legújabb és legelegánsabb c nemben, 15, 18, 24, 30, 35 frt a legfinomabb.
- Női nadrágok finom shirtingból, vagy vászonból apró szegésekkel, vagy himzésekkel kitűnő kiállítás, most csak 2, 2.50, 3 frt a legfinomabb.
- Uri ingek, gallérral vagy a nélkül, fodrozott mellrel vagy simán kitűnő finom chifonból, mely épen oly tartós mint a vászon, fehérén és színezve, most csak 2.50, 3 frt a legfinomabb.
- Uri ingek, legújabb rumburgi vagy irlandi vászonból, gallérral vagy anélkül, simán, vagy fodrozott mellrel a legújabb divat szerint erősen varrva, most csak 2, 2.50, 3, 4, 5, 6 frt a legfinomabb.
- Uri ingek legfinomabb batiszt mellbetéttel, legelegánsabb, ami csak létezik, most csak 6, 7, 8, 10—12 frt a legfinomabb.
- Uri gatyák ingek jó és tartós vászonból, félig magyar szabással, most csak 2.50, 3 frt a legfinomabb.
- Uri gatyák, igen jó és tartós vászonból magyar szabással nagy üléppel, most csak 2, 2.50 a legfin.
- 1 tuczat uri inggallér a legelegánsabbban és legújabb divat szerint, most csak 2.50 3. 4 frt a legfin.
- 1 tuczat uri kézelő a legelegánsabbak és legdivatosabbban kiállítva, most csak 4.50, 5, 6 frt a legfin.

Vevők: kik 25 frtig vásárolnak, egy finomul himzett batiszt-kendőt; 50 frtig, egy csodaszép kávékészletet, (t. i. 1 kávé-abrosz hozzá illő 6 kávékendővel); 100 frtig vásárlók egy igen finom cachemir-asztalterítőt kapnak raadásul.

Ingek vagy uri gallérok megrendelésénél a nyakbősége kiteendő.

Tisztelt vevőim kényelme kedvéért, az oly fehér neműekért, melyek nem jól állanak a testhez, vagy bármi oknál fogva nem tetszenek, az érték fizetett ár bérmentve visszaküldetik. — Kívánatra a készletben levő vásznakból minták bérmentve küldetnek

leveleket kérjük czimezni: **Meth S. Bécs,** Rothenthurmstrasse Nr. 29.

1—3

A „Nemzeti biztosító társaság”

Biztosítékokat fogad el, a legkedvezőbb feltételek mellett **tűzkárak ellen lak-, gazdasági- és gyári épületek, malmak, butorok, gyári felszerelések** (fellobbanás következtében okozott károkért) kereskedelmi árucikkek, mező termények, széna egyéb takarmányok és szalmák gabonákra nézve szabadban és fedél alatt, valamint mindennemű marlakra. Alólikt főügynökség tisztelettel fölhívja a t. cz. közönséget, biztosításokkal, a „**Nemzeti biztosító társasághoz**,” az országban minden nevezeteseb helyeken felállított ügynökségekhez fordulni, kik is bővebb felvilágosítást készséggel szolgálnak.

A „Nemzeti biztosító társaság” főügynöksége **M.-Vásárhelyt.**
Novák Bogdán.

(91)

(90)

3—6

Első nyilvános felsőbb kereskedelmi tanintézet

Bécsben. Praterstrasse Nro. 32.

A legközelebbi tanév kezdődik folyó év október 4-kén. A beiratások sept. 25-kén kezdve történnek; programokat az igazgatóság kívánatra díjmentesen küld.

Porges Károly,
igazgató.

(88)

3—10

Nincs olcsóbb!!

és jobb világítás mint a kátrányszesz (Petroleum)

ezen állítást indokolni szükség feletti, mert tény, hogy a jelen évtized alatt e ezik oly óriási előhaladást tett, melyhez hasonlót ez idő szerint a kereskedelmi világ felmutatni nem tud.

Alólikt, mint ki nyolcz év óta kiváló figyelmemet ez üzletágra fordítám, tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, miszerint tetemes mennyiségre kötött szerződéseim nyomán a jelen téli idény alatt is, oly tiszta, veszélyt nem okozható gyultalan anyagot szolgálók, mint a milyennek árulhatását az 1866-dik év januárius 27-én kiadott törvény engedélyezte, ugyan ehez megkívántató

l á m p á k

raktáromban oly mennyiség és minden igényeket kielégíthető választékban találhatók, milyenel még ez ideig nem rendelkeztem, még pedig a mult évi áraknál jutányosabban (ismét eladók külön kedvezményben részesülnek) a midőn ezeket a n. é. közönség figyelmébe ajánlom, a némi előítéletek által tartozkodók részére tisztelettel tudatom, hogy a nálam vásárlandó lámpákat **nyolcz napi** használat után a **vételár teljes megtérítése** mellett visszaveszem, egyszersmind jól rendezett fűszer üzletemet, szilárd és pontos szolgálat mellet ajánlván.

Staihl Antal,
Széchenyitér 548. szám.

(85)

7—8

Pénzt!!!

Váltók, utalványok, kihuzott sorsjegyek és kereskedelmi kötvények megvásárlását,

Résztvényekre, raklevelekre, iparvállalatok kötokmányaira, valamint jelzálogilag biztosított vagy bizonyos határidőben lejárandó követelésekre,

Földtehermentesítési kötvények, résztvények, magánkötvények és más értékpapírok vásárlását,

Váltók, évi járulékok, kamatok, osztalékok, szelvények behajtását és elszerzésit,

Kereskedelmi, ipar s más közgazdasági vállalatok életbelépetését és azokban való részvevőt:

Eszközöli az engedményezett **Ügyvivőség és Eszközleési iroda**
Maros-Vásárhelyt.